

Kunnskapsdepartementet
Boks 8119, Dep.

0032 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
2008/248

Saksbehandler
jostein.skurdal@hil.no

Dato
30.04.2008

INNSTILLINGEN FRA STJERNØ-UTVALGET NOU 2008:3 SETT UNDER ETT - HØRINGSUTTALELSE FRA HØGSKOLEN I LILLEHAMMER

Det vises til Kunnskapsdepartementets brev av 28.01.08 vedr. høring av innstillingen fra Stjernø-utvalget (NOU 2008:3 Sett under ett).

Stjernø-utvalget har levert en omfattende rapport. Utvalget har gjort en analyse av tilstanden innenfor norsk høyere utdanning og kommet med forslag til hvordan situasjonen kan forbedres. Sammen med Stjernø-utvalgets rapport må man også se på hvordan kvalitetsreformen har påvirket og til dels endret institusjonenes virksomhet. Det er en rekke utviklings- og endringsprosesser som er igangsatt, og evalueringen av reformen viser at institusjonene har hatt vilje og evne til omstilling. Det betyr at sektoren har en fleksibilitet som det er viktig å opprettholde og trekke veksler på i arbeidet med videre utvikling av høyere utdanning og forskning i Norge.

Høgskolen i Lillehammer samarbeider med de to andre høgskolene og fylkeskommunene i Hedmark og Oppland i Prosjekt Innlandsuniversitetet, og de to fylkeskommunene har harmonisert sine høringsuttalelser. Imidlertid har høgskolene og fylkeskommunene ulike roller og høringsuttalelsene reflekterer selvsagt dette på enkelte områder. I tillegg er situasjonen og dermed behovene for å kommentere ulike deler av Stjernø-utvalgets innstilling selvsagt forskjellig for de tre høgskolene.

Ellers har vi merket oss at Høgskolen i Lillehammer ikke er omtalt i forbindelse med vedlegg 4, samtidig som tabellen med oversikt over de ulike studiesteders produktivitet rangerer høgskolen som den mest produktive.

Høringsuttalelsen fra Høgskolen i Lillehammer ble behandlet i høgskolestyret 22. april 2008, og følger vedlagt. Innstillingen har vært på høring internt i to omganger, først som en generell høringsrunde og deretter i forhold til saksframlegget til høgskolestyret. Avdeling for helse- og sosialfag har fremmet innspill i forhold til rammeplaner.

Med vennlig hilsen

Bente Ohnstad
Rektor

Jostein Skurdal
Høgskoledirektør

Vedlegg: Høringsuttalelse vedr. Stjernø-utvalgets innstilling - NOU 2008:3 Sett under ett

INNSTILLING FRA STJERNØ-UTVALGET, NOU 2008:3 SETT UNDER ETT – HØRINGSUTTALELSE FRA HØGSKOLEN I LILLEHAMMER

Innlandet på et framtidig universitetskart

Høgskolen i Lillehammer (HiL) vil uttrykke tilfredshet med at Stjernø-utvalget har plassert Innlandet på et mulig universitetskart for framtida, der alle landsdeler/regioner foreslås å ha sitt universitet. HiL har siden 2000 samarbeidet med de to andre høgskolene og fylkeskommunene i Hedmark og Oppland i Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU). De tre høgskolene representerer i stor grad komplementære fagområder. Kompetanse er en grunnleggende forutsetning for utviklingen av robuste og levedyktige regioner med et allsidig næringsliv. Som utvalget selv påpeker (kap. 16, s.158), er de høyere utdanningsinstitusjonenes viktigste bidrag til innovasjon og utvikling i regionene institusjonenes sosialiseringssfunksjon, sikring av en kunnskapsallmenning, forskning og ikke minst at vi utdanner kandidater og får fram talenter. Hedmark og Oppland har behov for et stort kompetanseløft i årene som kommer. Dette underbygges av utdanningsstatistikkene der Innlandets befolkning har lav gjennomsnittlig kompetanse og av regjeringens satsing på å legge bedre til rette for den livslange læringen. Innlandet har også et særlig behov for å styrke forskningsinnsatsen. Den offentlige statistikken forteller at Innlandet er den regionen i landet som har den desidert lavest FoU-innsatsen målt i totale FoU-utgifter. Samarbeidet om Prosjekt Innlandsuniversitetet innebærer et tettere samarbeid mellom høgskolene for å dekke regionens kompetansebehov på en best mulig måte, og for å legge til rette for en styrket forskningsinnsats og bidra til regional utvikling. HiL har derfor med stor interesse lest utvalgets kapittel 16 om universitetenes og høyskolenes regionale betydning og merket seg utvalgets understreking og dokumentasjon av at institusjonene kan være verdifulle aktiva for kommunene og regionene der de er lokalisert. Utvalget peker på åtte effekter: effekt på etterspørsel, tilbud, magnet, knoppskyting, nettverk, kulturell miljøeffekt, politisk artikulering og image. Dette illustrerer at de høyere utdanningsinstitusjonene kan bidra til regional utvikling på mange ulike måter.

Forskning og høyere grads utdanning initiert gjennom Prosjekt Innlandsuniversitetet inngår for eksempel i *Innlandet 2010* (jf. regjeringens innovasjonspolitiske satsing *Innovasjon 2010*) og i den nye NFR-satsingen *Virkemidler for regional innovasjon*. Dette er eksempler på at satsingsområder på høgskolene er godt forankret i regionale planer og samarbeid, samtidig som de har betydelig nasjonalt og internasjonalt potensial. I tillegg til slike satsinger med særskilt regionalt utgangspunkt og samarbeid omfatter det felles universitetsprosjektet satsinger for å speile høgskolenes nasjonale oppgaver og styrker og de tilsvarende internasjonale. Ved HiL omfatter dette PhD-satsingene innen *Innovasjon i næringsliv og offentlig forvaltning*, *Visuelle medier* og *Barns og unges kompetanseutvikling* og deltagelse i det nasjonale programmet for kunstneriske utviklingsstipendiater.

HiL vil videre sterkt understreke betydningen av å sikre befolkningen i alle deler av landet tilgang til relevant og nyttig høyere utdanning, og at utdanningssystemet legger til rette for livslang læring. Dette er avgjørende for å sikre tilførsel av kompetente kandidater til arbeidslivet, og stiller spesielle krav til struktur og organisering av universiteter/høgskoler. Vi

finner i så måte at Stjernø-utvalget i sin analyse i for liten grad har vektlagt de positive sidene ved dagens struktur og organisering.

Stjernøutvalgets situasjonsbeskrivelse (kapittel 5)

Vi er enige med utvalget at det i dag ikke er noen vei tilbake til en klar arbeidsdeling mellom universiteter og høyskoler når det gjelder muligheten til å få akkreditert mastergradsutdanninger og PhD-er. Det er positivt at institusjonene er under en felles lov.

Stjernø-utvalget legger fram en rekke tall og analyser i sin utredning. Høgskolen etterlyser en bedre analyse og et bedre tallgrunnlag som kan støtte opp om under utvalgets forslag og vurderinger. Utdanning er også i utredningen forholdsvis dominerende i forhold til forskning. Det er derfor utvilsomt behov for en sterkere satsing på forskning og analyse om sektoren slik utvalget foreslår i kap. 21. Utvalget baserer en god del av sine forslag på at store miljøer er positive for å fremme forskningskvalitet. I departementets dokument til etatsstyringsmøtene med sektoren (side 90) slås det fast at en intern KD-rapport ikke har funnet en slik sammenheng for høgskolene og at det er kompetansen til de ansatte som har størst betydning. I Sverige er det gjort analyser av siteringer og denne viser at det i stor grad er graden av involvering i internasjonale nettverk som virker positivt og ikke størrelsen på miljøet (ref rektor Kerstin Norén, Karlstads Universitet).

Generelt gir ikke utvalgets innstilling noen entydig beskrivelse av nå-situasjonen for høyere utdanning i Norge. Utvalget gir dels en positiv oppsummering i utsagn som at vi har "en god høyere utdanning preget av både arbeidsdeling og integrasjon, med gode muligheter for mobilitet for studenter og ansatte" (s. 58), og at "Norge har en godt utbygd struktur av universiteter og høyskoler som på en vellykket måte har sikret alle deler av landet tilgang til høyere utdanning og tilførsel av kandidater til arbeidslivet" (s.15). Dette er en beskrivelse som også stemmer overens med forskeres bidrag til å forklare den såkalte norske gåten, hvordan et land som relativt sett investerer lite i FoU, kan vise til slik økonomisk vekst som vi kan. Stjernø-utvalget legger imidlertid størst vekt på det de beskriver som negative sider ved dagens situasjon: "En fragmentert struktur med mange små institusjoner og fagmiljø", "Svak arbeidsdeling – begynnende konvergenstendenser", "Spredning av forskerutdanningen", "Behov for konsentrert satsing på forskning", "Varierende og dels lav kvalitet i de korte profesjonsutdanningene", "Lite utadrettede institusjoner" (kapittel 5). Mange av disse negative sidene tillegger utvalget den akademiske driften mange høyskoler de siste årene har hatt mot universitetsstatus etter at Mjøs-utvalget og den etterfølgende kvalitetsreformen åpnet for en slik mulighet. Vi ser også flere av de utfordringene utvalget peker på: Det er en tendens til en fragmentering, det er behov for å styrke de korte profesjonsutdanningene og vi kan bli enda mer utadrettede i vår virksomhet. Likevel vil vi tilføye at utvalget synes å legge størst vekt på høgskolenes utfordringer. De har for eksempel i liten grad trukket inn de ulike evalueringene av universitetenes fag som illustrerer noen av de samme svakhetene som i rapporten først og fremst knyttes til høgskolene. Vi synes også det er beklagelig at utvalget ikke vektlegger den positive betydningen høgskolenes akademiske drift har hatt for kunnskapsutvikling regionalt, nasjonalt og internasjonalt og for det å tilføre samfunnet kompetanse innenfor fagområder som universitetene ikke er opptatt av eller har kompetanse innenfor, blant annet gjelder dette ulike aspekter ved de såkalte korte (dvs. tre- og fireårige) profesjonsutdanningene. Det er også bemerkelsesverdig at det ikke legges vekt på at høgskolenes samlede andel av publikasjonspoengene er høyere enn andelen de får av forskningsmidlene i sektoren, og for 2007 økte denne andelen til 13.6 %.

Stjernø-utvalget beskriver i sin utredning en demografisk utvikling for aldersgruppen 20-24 år, som innebærer en økning på om lag 40.000 studenter fram mot 2015/2020, før en viss reduksjon inntreffer fram mot 2025. Innlandet har allerede i dag en underdekning på studieplasser i forhold til andre regioner, og det bør derfor tilføres flere studieplasser til regionen. HiL vil videre understreke at Innlandet som utdanningsregion er beredt til å bidra til å fylle det framtidige økte behovet for utdanning av ulike yrkesgrupper både i og utenfor egen region. Med sin nærhet til hovedstadsområdet og de pressproblemer som der eksisterer, vil et universitet i Innlandet kunne være et godt alternativ til de generelle urbaniserings- og sentraliseringstendensene som Stjernø-utvalget beskriver. Dette gjelder både for den som skal velge utdanning, og for forskning, utviklingsarbeid og innovasjon. Stjernø-utvalget legger vekt på å bygge større og sterke studiesteder. Lillehammer er i dag den byen i innlandet med flest studenter og det er et potensial for videre vekst på grunn av den gode søkningen og at det nå også er bygget nye studentboliger. Forutsetningen er at det legges til rette for dette fra sentrale myndigheter.

Institusjonsstruktur (kapittel 6)

HiL er svært tilfreds med at Stjernø-utvalget ser Innlandet som en egen utdanningsregion (jfr. kap. 1 foran), og støtter deres forslag om Innlandsuniversitetet som en av institusjonene på framtidens universitetskart.

Målsettingen med Prosjekt Innlandsuniversitetet er å etablere et universitet i Innlandet, og planen er at søknad om universitetsstatus skal sendes innen 2012. For å nå denne målsettingen arbeides det systematisk og målrettet med å utvikle høgskolenes kompetanse til universitetsnivå, og det har hele tiden ligget en forutsetning om at de tre høgskolene i Innlandet skal slå seg sammen til én institusjon på veien fram mot en søknad om universitetsstatus. Den tidsplanen som ligger PIU i så måte er i rimelig god overensstemmelse med den tempoplan Stjernø-utvalget skisserer for strukturendringene i sektoren samlet sett.

Det er en omfattende strukturendring som foreslås fra Stjernø-utvalgets side, og HiL har merket seg at de foreslåtte strukturendringene av utvalget er anbefalt fulgt opp med bevilgninger i størrelsesorden 300-400 mill. kroner i 4-5 år til omstilling, OU, ledelses- og identitetsutvikling. HiL vil sterkt understreke nødvendigheten av at framtidige strukturendringer følges opp med tilstrekkelige bevilgninger, selv om ikke alle landsdeler/regioner skulle ende opp med å gjennomføre strukturelle endringer i tråd med Stjernø-utvalgets forslag. HiL vektlegger videre at prosessen med å etablere større enheter skal bygge på frivillighet framfor tvang, og at sammenslåingsprosessene må "smøres" med incentiver.

Styring og ledelse i universitets- og høgskolesektoren (Kapittel 7)

HiL har merket seg Stjernø-utvalgets forslag til endringer i styring og ledelse i universitets- og høgskolesektoren. HiL holder fast ved sin beslutning fra behandlingen av Ryssdalsutvalgets forslag til ledelsesmodell, og legger vekt på at UH-lovens normalordning med valgt rektor som også er styreleder og tilsatt høgskoledirektør videreføres som normalordning. Dagens lov sikrer institusjonene frihet til å velge modell (enhetlig eller todelt ledelse, sammensetning av styret). Alle institusjonene har hatt grundige prosesser ved innføring av den nye loven og valgt sine modeller (fra 1.8.2007 for høgskolene). Modellene bør få virke og evalueres før man foretar endringer.

HiL er enig med utvalget når det anbefaler at eksterne styremedlemmer skal oppnevnes av departementet, på samme måte som i dag. Høgskolen mener videre det er viktig at styrene beholder sin rett til å fastsette den interne organiseringen på institusjonen.

Kriterier for akkreditering som universitet (Kapittel 8)

Utvalget foreslår at dagens regler for universitetsakkreditering bør endres. Det er uklart hva som ligger i utvalgets forslag om å kreve en minstepørrelse på 5000 for å bli universitet, om det er antall studenter ved et studiested eller om det er for flere studiesteder i samme institusjon, samt om hva slags studenter dette representerer (heltid, deltid, desentrale etc).

HiL mener at et universitet kjennetegnes ved en robusthet som forskningsinstitusjon. Robustheten kan måles, slik vi har gjort inntil nå, i form av fire akkrediterte PhD-er, men det kan være gode grunner for å arbeide videre med universitetsdefinisjonen. Etter at Stjernøutvalget leverte sin innstilling, har EUA (European Universities Association) vedtatt ny definisjon av universitet, der man ikke krever egne forskerutdanninger, men nettopp en robusthet som forskningsinstitusjon, målt på ulik vis, blant annet hvordan en institusjon lykkes i konkurranse om forskningsmidler nasjonalt og internasjonalt.

En av ambisjonene med universitetssatsingen i Innlandet er som sagt å skape en institusjon som kan være en motor i utviklingen av regionen. HiL ser det derfor som viktig at universitetssatsingen har tilstrekkelig bredde for i tilstrekkelig grad å kunne speile regionale prioriteringer og utnytte potensialet i høgskolenes sterkeste fagmiljøer. Pr. i dag har PIU 6 Ph.D-satsinger og 19 mastergradstilbud i sin portefølje, og dette gir det framtidige Innlandsuniversitetet et godt fundament for fylle rollen både som motor i den regionale utviklingen og som en attraktiv institusjon nasjonalt og internasjonalt.

HiL ønsker at nåværende kriterier for universitetsakkreditering videreføres, det vil si med krav om minimum fire doktorgrader og fem mastergrader.

HiL støtter Stjernø-utvalgets synspunkter at høgskolene gis samme rett som universitetene til å opprette mastergrader, selvsagt gitt at man fyller kompetansekravene og kriteriene fra NOKUT.

En styrket forskerutdanning (Kapittel 9)

HiL stiller seg positiv til utvalgets forslag om styrking av forskerutdanningen gjennom satsing på forskerskoler eller lignende strukturerte opplegg. Vi vil sterkt understreke nødvendigheten av at bevilgningene til universiteter og høyskoler økes med anslagsvis 300 millioner kroner årlig i tråd med utvalgets forslag for at tiltaket skal få effekt. Det vises for øvrig til våre påpekninger i kap. 1 foran og i kap. 10 nedenfor.

HiL vil videre understreke at forslaget om tverrinstitusjonelle forskerskoler kan ha stor betydning for små studiesteders muligheter til å delta i forskerutdanningen. Dette forutsetter at disse kan delta som likeverdige parter når de har nødvendig kompetanse.

HiL vil også understreke at det er fullt mulig å gjennomføre gode forskerutdanninger på et studiested på vår størrelse – ca 3000 studenter. Vi har etablert og drifter 9 masterstudier og arbeider med 3 Ph.D.- områder som ledd i universitetskvalifiseringer og er i tillegg med i det nasjonale programmet for kunstneriske utviklingsstipendiater ved Den norske filmskolen. De første stipendiaten vil avslutte sitt arbeid høsten 2008. Høgskolen har etablert gode rutiner for oppfølging av stipendiatene og har god gjennomføringsgrad. Gjennom en avtale med

Karlstads Universitet er det ansatte ved høgskolen som er hovedveileder, kursdelen er også vårt ansvar, samt at disputasen kan skje hos oss. Når høgskolen får akkreditert egen Ph.D.-utdanninger vil stipendiatene bli overført til oss. KAU er tydelige på at de mener at vi har minst like god kompetanse som de innen de områdene avtalen gjelder. HiL har 40 professorer i sin stab herav 10 professor II, og mer enn 50 % av de faglige ansatte har førstekompetanse. Registreringene av publikasjonspoeng viser 96.5 poeng samlet og 1.2 pr årsverk. Mange av de miljøene som har høyest produksjon pr ansatt er såkalt mindre miljøer. Vi mener derfor at det fullt mulig å gjennomføre gode forskerutdanninger på høgskoler av vår størrelse.

Når det gjelder forslaget til forskerskole er det viktig å ta med følgende momenter:

- Forskningsbevilgningen utgjør pr i dag 3 % til høgskolene og 23 % til universitetene. Tilgjengelige midler og faktiske resultater henger tett sammen - med lav bevilgning til forskning, blir resultatet lav aktivitet. Dersom det skal stimuleres til økt forskningsaktivitet ved dagens høgskoler, må omprioriteringer av basiskomponenten i finansieringsmodellen også omfatte forskningskomponenten
- Etableringen av forskningsskoler vil kunne favorisere allerede etablerte miljøer (fortrinnsvis ved de etablerte universitetene) og det vil kunne være vanskelig for høgskolene å nå opp i konkurransen selv om man har høy kompetanse og forvalter viktige områder der det er viktig å intensivere forskningsinnsatsen.

Finansieringssystemet for universiteter og høgskoler (Kapittel 10)

HiL mener at hovedlinjene i dagens finansieringsmodell bør videreføres, men vil påpeke at det må være en basisbevilgning på en størrelse som sikrer likebehandling av studentene. Basiskomponenten må derfor gjennomgå slik utvalget foreslår. Basisfinansieringen til universiteter og høgskoler skal reflektere mange ulike hensyn, som bl.a. ulikhet i oppgaveportefølje, størrelse, distriktshensyn, likebehandling av studenter, husleienivå og politiske prioriteringer over tid. Basisbevilgningen varierer tildels mye mellom institusjonene; i statsbudsjettet for 2008 framgår det at basisfinansieringen for alle de tre høgskolene i Innlandet var lavere enn gjennomsnittet på om lag 70 % for de statlige høgskolene. De hensyn som basisfinansieringen er ment å reflektere skulle etter vår vurdering imidlertid tilsi en høyere basisfinansieringsandel for de tre høgskolene i Innlandet. Særlig har HiL en lav basisfinansiering og i tillegg en høy husleie som følge av de ekstraordinære byggekostnadene knyttet til OL-94. HiL stiller seg derfor positiv til Stjernø-utvalgets forslag om å gjøre basisfinansieringen mer transparent og forståelig (både for institusjonene selv og for omverdenen). Statstikker om høyere utdanning, utdanningsnivå i befolkningen og forskningsinnsats er entydige og viser et behov for sterkere statlig satsing i denne regionen. Det er også framkommet bekymringer i forhold til kvaliteten i sektoren som må hensyntas når det gjelder finansieringen av høyere utdanning.

Når det gjelder finansieringssystemet er det også mange utredninger og analyser innen andre sektorer som for eksempel helse som kan være nyttige.

Dersom det skal innføres nye strategiske komponenter i finansieringsmodellen, må dette komme i form av en økt ramme til sektoren. Å redusere den aktivitetsbaserte bevilgningen (resultatkomponentene) og basisbevilgningen (som for mange av institusjonene allerede er stram), vil, slik vi ser det, virke suboptimalt for resultatoppnåelse, fokus og ressursbruk.

Innføringen av langsiktig finansiering gjennom flerårige avtaler/kontrakter mellom departementet og den enkelte institusjon kan være positivt, men ordningen kan bli vanskelig å gjennomføre i praksis, da dette vil innebære en ressurskrevende, sentralisert styring, i en

sektor som er markedsutsatt, både nasjonalt og internasjonalt. For at ordningen skal fungere må den være med utviklings- enn kontrollorientert og ikke gå på bekostning av institusjonens lovfestede akademiske frihet.

HiL har merket seg at utvalget ikke har behandlet spørsmålet om sammenhengen mellom den nye målstrukturen for UH-sektoren og finansieringsmodellen. Dersom de to styringsverktøyene skal få full effekt bør finansieringsmodellens indikatorsett og målstrukturens indikatorsett nivelleres.

I vår region er det stor vekt på fleksibel og desentral utdanning, og det er nødvendig å sikre en bedre finansiering for å møte disse utfordringene. At befolkningen sikres tilbud om høyere utdanning er en viktig demokratirettighet.

HiL har registrert at de nye universitetene som har kommet til de siste tre årene og høgskolene kommer dårligere ut finansieringsmessig enn de etablerte universitetene; de nye universitetene fortsetter å bli finansiert som om de var høgskoler og får dermed om lag halvparten av hva de fire etablerte universitetene får pr. forskerstilling til FoU. Høgskolene og de nye universitetene får heller ikke statlig basisfinansiering til nye master- og doktorgradstilbud. Stortinget har gjentatte ganger enstemmig fastslått at det ikke skal være formell forskjell mellom de gamle og de nye universitetene, hvilket betyr at det ikke kan diskrimineres finansielt mellom institusjoner som gjør det samme.

For at utdanningssystemet skal være konsistent og bidra til å fremme kvalitet, må toppsatsingene innenfor utdanningsområdet følges opp i forskningsfinansieringen. HiL forutsetter at det framtidige finansieringssystemet sikrer likebehandling av institusjonene, og ser det som helt nødvendig at staten bidrar til å sikre en robust universitetskonstruksjon også i Innlandet, - så vel som i andre regioner der nye universiteter ser / har sett dagens lys eller der høgskoler ønsker å utvide sin forskningsaktivitet.

I høringsnotatet vedr. forvaltningsreformen foreslår KRD at det med virkning fra 1. januar 2010 innføres en ordning med regionale forskningsfond. Kommunalkomiteen pekte i Innst. S.nr 166 (2006-07) på at det kan det være aktuelt at enkelte av de regionale fondene dekker mer enn en region dersom antall regioner framover blir tilsvarende dagens antall fylkeskommuner. Forskningsrådet sier i sin utredning at et regionalt forskningsfond minimum må dekke mer enn ett fylke i dagens inndeling. Med henvisning til det som sagt foran om Innlandet som utdanningsregion, ser HiL det som naturlig at ett av de foreslåtte regionale forskningsfondene legges til Innlandet (i forhold til VRI-programmet er Innlandet allerede én enhet).

Små studiesteder (Kapittel 11)

Stjernø-utvalget foreslår at det, ut fra et kvalitets- og ressursperspektiv, bør vurderes om det er hensiktsmessig å videreføre enkelte små studiesteder som fullt utbygde studiesteder med permanent lokaliserte fagmiljøer. Denne vurderingen mener utvalget bør foretas uavhengig av dagens institusjonsstruktur eller valg av andre organisatoriske løsninger.

HiL støtter utvalgets vurdering om at befolkningen i alle landsdeler skal ha tilgang til høyere utdanning, og vektlegger sterkt lik tilgang til høyere utdanning uavhengig av bosted. Dette er avgjørende for å sikre utdanningsmessig likestilling og sosial utjevning, kvalifisering for samfunns- og arbeidsliv, innovasjon og nyskaping. Lokale/regionale studiesentra kan etter vår

vurdering være et supplement til permanente studiesteder i så måte. Nye fleksible løsninger og bedre økonomiske insentiver for desentraliserte tilbud må utvikles.

HiL mener videre at Stjernø-utvalget har en for sterk vektlegging av kvantitative forhold (institusjonsstruktur, studiestedenes størrelse m.v.) i.f.t. å fremme kvalitet. Det er ikke alltid slik at studiestedets størrelse er avgjørende for kvalitetsnivået på tilbudene som gis. Et godt eksempel i så måte er studiestedet Evenstad ved Høgskolen i Hedmark, som kun har 150 studenter, men som har en svært høy forskningsproduksjon, er sterke på internasjonalisering, har høy søkning på ledige stillinger (professorater, førsteamanuenser og stipendiater), som tilbyr mastergradsutdanning og som arbeider med Ph.D-satsing.

Dimensjonering, arbeidsdeling og ansvar for små og utsatte fag (kapittel 12)

HiL er enig i utvalgets forslag om at studentenes etterspørsel etter høyere utdanning fortsatt skal være styrende for den samlede kapasiteten av studieplasser, og at departementet først og fremst har et ansvar for å gripe inn når det er fare for at det ikke tilføres tilstrekkelig arbeidskraft til sentrale samfunnsområder.

HiL er enig at det er behov for nasjonale tiltak for små og utsatte fag, men stiller oss spørrende til at klarere ansvarsdeling mellom institusjoner alene vil løse dette problemet. Den resultatbaserte delen av finansieringssystemet er ikke tilpasset disse utdannings- og forskningsområdene. Hovedutfordringen må være å tilføre de små fagene nok ressurser til at de har både eksistensgrunnlag og utviklingsmuligheter.

Styrking av profesjonsutdanningene i høgskolene og Sentre for fremragende undervisning (kapittel 14 og 15)

Utdanningene på lavere grad utgjør fundamentet for master- og Ph.D-tilbud, og en styrking av forskerutdanningen må derfor samkjøres med en satsing på lavere grad.

Profesjonsutdanningene er videre sentrale i forhold til høgskolenes/universitetenes regionale funksjon, og HiL deler Stjernø-utvalgets vurderinger av behovet for særskilte tiltak for fornying og styrking av disse utdanningene. Vi deler også utvalgets vurdering om at praksisopplæringen i større grad enn nå bør sidestilles med opplæringen ved utdanningsinstitusjonene som kvalifiseringsarena, og ansvarsdelingen mellom institusjon og praksisfelt bør gjennomgås for å sikre best mulig relevans i utdanningene. Egne sentre for fremragende profesjonsutdanning er etter vår vurdering en god tanke.

Høgskolen er kritisk til å avvikle rammeplaner for profesjonsutdanningene. Felles nasjonale standarder er hensiktsmessig og nødvendig i denne type utdanninger og en har vanskelig for å se at dette kan løses fullt ut gjennom at praksisfeltet skal definere kompetansebehov. Flere av utdanningene retter seg inn mot brede praksisfelt og det er nødvendig å definere kompetansebehov på tvers av disse. Derimot er vi enige i at rammeplanene ikke bør være for detaljstyrende i sin form. Framtidige rammeplaner bør ses i sammenheng med igangsatt arbeid med nasjonale kvalifikasjonsrammeverk som skal beskrive læringsutbytte, dvs hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha når de har gjennomført en bestemt utdanning. Rammeplanene er også viktige redskaper for å sikre kvalitet i praksisstudiene. Planene sikrer nasjonal koordinering og institusjonell frihet og vi ser dem som viktige styrings- og kompetansesikringsverktøy for slike utdanninger.

Vi ser behovet for å styrke den formelle kompetansen i personalet i de korte profesjonsutdanningene, og støtter derfor utvalgets forslag om at Kunnskapsdepartementet tar initiativ til et program for kompetanseheving med et omfang på 50–100 millioner kr. årlig i fem år.

HiL er positiv til opprettelsen av Senter for fremragende undervisning. Det er viktig at slike senter også blir lokalisert til distriktene og ikke bare ved de store universitetene. HiL har et svært kompetent fagmiljø innen pedagogikk som har arbeidet med denne type utfordringer over tid og som har høy kompetanse og gode nettverk. Når det gjelder den rollen som NOKUT er tiltenkt i dette arbeidet har HiL oppfattet at NOKUT skal kontrollere og ikke utvikle.

Universitetenes og høyskolenes regionale betydning (Kapittel 16)

Stjernøutvalget har bevisst eller ubevisst skilt mellom regionale og nasjonale aktører. Det synes å være fokus på universitetene og de vitenskaplige høyskolene som nasjonale aktører, mens høyskolene tillegges ansvar på regionalt nivå – uten at dette er nærmere definert. HiL vil påpeke at vi har både regionalt og nasjonalt ansvar. Høyskolen har nasjonalt ansvar for utdanninger innen film og fjernsyn og for å sikre utdanninger og forskning på et nasjonalt nivå.

HiL støtter Stjernø-utvalgets forslag vedrørende universitetenes og høyskolenes regionale betydning. Det er viktig at vi som høyskole er robuste i forhold til omstilling, at vi holder høy kvalitet både i utdanning og forskning, og at vi har kapasitet og evne til å være en god partner for myndigheter og arbeidsliv i hele regionen. Vi vil særlig trekke fram betydningen av at høyere utdanning må bli mer tilgjengelig, også for grupper som tradisjonelt sett ikke velger høyere utdanning. For å øke etterspørselen etter høyere utdanning i Innlandet, er det viktig med et desentralisert system med god tilgang til et bredt studietilbud (jfr. omtale innledningsvis og under kap.11).

Utvalget kommenterer i liten grad grenseflaten mot andre sektorer og behovet for koordinering og godt samspill mellom sektorene. Et eksempel er helseforetakene der forskningsambisjonene har økt og hvor det er viktig med samspill med regionale høyskoler og universiteter. I forhold til Kommunal- og regionaldepartementet er det på samme måte behov for bedre samordning. For HiL med det nasjonale ansvar for utdanningen innen film og fjernsyn er det også helt nødvendig med et godt samspill med KKD.

Etniske minoriteters deltagelse i høyere utdanning (Kapittel 18)

HiL er positiv til at utvalget griper fatt i utfordringene med å skape større mangfold i studentmassen. Tiltakene er rettet mot utdanning og det er derfor viktig å vurdere tiltak i forhold til forskning.

Funksjonshemmede studenter (kapittel 19)

HiL er positiv til at det foreslås spesifikke tiltak for funksjonshemmede studenter. Tiltakene er rettet mot utdanning og det er derfor viktig å vurdere tiltak i forhold til forskning.

Likestilling (kapittel 20)

HiL er enig i at det fortsatt må arbeides aktivt med kjønnsbalanse i akademia og mener utvalget fremmer mange gode forslag for å gjøre det. I det videre arbeidet er det samtidig viktig å ha blikk for at ulike utdanninger, institusjoner og regioner kan ha ulike behov og utfordringer.

En mer kunnskapsbasert utdannings- og forskningspolitikk (kapittel 21)

Utvalget foreslår at de samlede midlene til utdanningsforskning økes og at det utarbeides systematiske kunnskapsoversikter innenfor forskning om høyere utdanning. HiL er enig at det trengs mer forskningsbasert kunnskap om sektoren og støtter utvalgets forslag.